

Refik Üreyen'e Sevgiyle, Saygıyla...

Refik Üreyen (1938-2014)

Mühendis ve Makina, Şubat, 2007, Cilt 48, Sayı 565, s. 44.

Bir Ar-Ge Öyküsü

Refik Üreyen

**TMMOB tarafından 2010 yılında yayımlanan
Mühendislik Mimarlık Öyküleri-IV'ten alınmıştır.**

**Kitaptaki öyküleri derleyen Mahmut Kiper'e hem bu derlemesi
hem de, bu öyküyü bize elektronik ortamda ulaştırdığı için teşekkür ediyoruz.**

Erişmek için lütfen 'Bir Ar-Ge Öyküsü' üzerine tıklayınız.

Anılarımızdaki Refik Üreyen

Artesis firmasının kurucusu, Artesis'te çalışmış olan ve çalışanların manevi lideri idi Refik Bey. Türkiye'de AR-GE, teknoloji ve inovasyon kavramlarının oluşturulması, içselleştirilmesi ve geliştirilmesinde öncül katkıları olan içtenlikli, inanmış, kararlı ve inisiyatif kullanan değerli bir insandı Refik Bey.

Zamanının ötesinde düşünebilen, vizyon sahibi Refik Bey ile birlikte çalışmış olmanın verdiği mutluluk, ayrıcalık ve onur duygusu beraberinde onun amaçladığı hedeflere ulaşma ve üstlendiği sorumlulukları paylaşma duygusu da veriyor bana.

Allah Rahmet Eylesin

Ahmet Duyar, Prof. Dr.

Genel Müdür

Artesis

08 Şubat 2014

Refik Beyin vefatını duyunca senelerce önce TUBİTAK ta birlikte bulunduğumuz toplantılar gözlerimin önüne geldi.

'Nasıl' ı öğrenmemiz gerektiğini savunan bir sanayi insanını kaybettik.

Başımız sağ olsun...

Ahmet Ş. Üçer

ODTÜ Emekli öğretim üyesi

31 Ocak 2014

Güzel insan, mühendis gibi mühendis, adam gibi adamdı Sevgili Refik Üreyen...

Onu tanımak bir onurdu benim için...

Yenilikçi yaklaşımın öncülerindendi sanayimizde; doğrucuydu, gerçekçiydi, açık sözlüydü...

Bir başka kendisini ülkesine adanmış insanla, Sevgili Akın Çakmakçı ile buluştum şimdi... İkisine de Evrenin Ulu Mimarından rahmet diliyorum.

Nur içinde yatsınlar.

Ahmet Arkan

ARFESAN Yönetim Kurulu Başkanı

28 Ocak 2014

Refik Bey ile uzun yıllar çalışmış bir Arçelik’li olarak hemen aklıma gelenleri ana başlıklar halinde kısaca şöyle özetlemek isterim:

-Bugün Arçelik yurtdışında Beko markalı ürünler (Başta Buzdolabı/Soğutucular) konusunda ilk 3 (Avrupa) hatta 2’nciliğe oynuyorsa, sadece ucuz değil aynı zamanda kendi patenti olan ürün özellikleriyle hem kendi (Beko) markasıyla, hem de üst segment (Gardrop Tipi) ürün satışlarında yılların yabancı devlerine kafa tutuyorsa,

-Türkiye’de birçok başarılı olmuş firma yabancılar tarafından (kendi teknolojisini üretemeyip tıklandıktan sonra) satın alınmasına rağmen, Arçelik kimseye satılmadan, kimseyle ortaklık kurmadan (birçok girişimden sonra) kendi başına ayakta kalabilmişse, hissedarları “bu şirket kendi ayakları üzerinde yaşayabilir, devlere yem olmaz” diyebilmişse,

-Türkiye inovasyon kelimesiyle bugünkü kadar hal-hatır olmamışken, Arçelik “patent ofisi kurup Türkiye’nin açık ara şampiyonu” olabilmişse,

-Türkiye’nin ilk ARGE’sini kuran Lassa’yı Japonlar satın aldıktan sonra dağılan ARGE çalışanları kendilerine kucak açabilen sıcak bir yuva bulup orada bu ülke için ilk “filizleri” yeşertebilmişse,

-Bizler bugün Arçelik’in gelecek 5 yıllık “ürün haritalarını” yaparak vizyonel, sistematik, çalışmalara imza atabiliyorsak,

-Bir zamanlar lisans aldığımız firmalar bugün piyasadan silinmiş olmasına rağmen, Arçelik hala kendi tasarımı olan, hem maliyet hem de performans açısından rekabetçi kompresörler üretebiliyor ve hatta rakiplerine satabiliyorsa, “O”nun çok emeği var!

-ARGE’nin ilk kuruluş yıllarında yakinen tanıklık ettiğim konuşmalarda, “bu masrafları bu şirket nasıl kaldıracak, bu laboratuvarlar ayda/yılda kaç gün efektif çalışıyor, üniversite hatta TÜBİTAK’ta bile bu pahalı cihazlardan yokken biz bunları nasıl finanse etmeye devam edeceğiz, ...” itirazları dile gelirken, daima kendini siper ederek, gerektiğinde şahsi kredisini kullanarak, olumsuz bakışı yok ederek galip gelmeyi bilen ve hepimize bu yapıyı kazandıran insana daha söylenecek o kadar çok şey var ki.

Fazla söze ne hacet...

Cenazesine gelenlere bir bakınca, keşke bizi de arkamızdan böylesine içten sevenler yolcu etse, dedim. (sanırım benim gibi de birçok kişi aynı duyguyu hissetmiştir)

Nurlar içinde yatsın.

Ahmet Sakızlı

**Arçelik-LG / Genel Müdür
28 Ocak 2014**

Refik Bey ile uzun yıllar birlikte çok yakın çalıştım; birlikte epeyce yurt dışı seyahati yaptık ve gerek bu seyahatlerde gerekse Arçelik ARGE'de birlikte çalışırken kendisinden çok şey öğrendim.

Refik Beyin, önce Arçelik ARGE'den sonra da Arçelik'ten ayrıldığı gün, iş hayatımdaki en sıkıntılı zamanlarımdı.

Refik Beyin işine bağlılığındaki kuvvet inanılmazdı, dizlerini kırmadan yürürdü, ben birkaç kez denedim, becerememiştim.

Pazartesi sabahları işe kocaman bir bavul ile gelirdi ve hafta sonu çalıştığı dokümanları sabahları bize gönderirdi. Yazdığımız araştırma not ve raporlarındaki düzeltmeleri merakla hatta bazen kızarak okurduk; "yine raporun her yeri kırmızı olmuş" derdik.

Refik Bey işini, mühendisliği, ARGE'yi, şirketini seven sadece know-how yaratmak için değil aynı zamanda know-why için de yoğun çaba harcayan birisi idi. Kavgacı idi, ama iş için yapardı bu kavgayı ve ertesi gün de unutturdu; o kavgayı ya da kavga ettiği kişiyi deftere hiç yazmazdı! Doğru bildiğini de mutlaka yüzünüze karşı söylerdi. Gücünü de sadece bilgisinden alırdı. Bilginin önemi için, bir konuda hata yaptığım bir gün bana şöyle yazmıştı: "Eksik bilgi kabzasız kılıç gibidir, sahibinin elini keser."

Refik Bey, ARGE'nin kurulduğu yıllarda biz genç mühendisler için, genç ARGE'ciler için rol modelinden öte, bir kahramandı ve daha da önemlisi, örnek bir insandı.

Arçelik ARGE, O'nun çocuğu idi: Laboratuvarı sel bastığında sarı çizmeleri giyip temizlemeye yardımcı oldu. Kuruluş sırasında, laboratuvara gelen ekipmanların kutularının açılışında hepimizden daha heyecanlı idi. "Ben burada (ARGE'de) kravatlı insan istemiyorum" diyerek çalışanları yönetici olmaya değil, uzman olmaya yönlendirirdi. "Hepimiz önce teknisyeniz" der, hiyerarşiye meydan okur, her kademe ile yakından ilgilenir ve herkes için öğretmen olmaya gayret ederdi.

Kendisine "müdür" dedirtmedi, burada (ARGE'de) "müdür yok, olmaz" derdi, O, "Başkan" idi, "ARGE Başkanı" idi ve O'ndan sonra da başka hiç kimse "Başkan" olmadı, yöneticiler, direktörler oldu, ama O hep "Başkan" kaldı!

O'nun ölümünden sonra, benim mutlaka farklı bir şeyler yapmam gerekli diye düşünüyorum. Elimde Refik Bey ile ilgili yıllardır sakladığım dokümanları derlemeyi ve 2010 yılında TMMOB tarafından bastırılan 28 sayfalık "Bir Ar-Ge Öyküsü" kitapçığına belki eklemeler yapılmasını sağlamam gerekir. Belki ilk etapta sadece bu kitapçığı ayrı bir şekilde bastırıp, özellikle genç mühendislere okunması için dağıtılmasına ön-ayak olabilirim. O'nun anısına İTÜ Makina Fakültesi öğrencilerine verilebilecek bir burs için çaba haralayabilirim. Refik Üreyen'in adını yaşatacak bir çalışma içinde mutlaka yer alacağım. ARGE'nin kuruluş tarihi olan 1 Şubat'ları yaşatmaya devam edenler içinde olacağım.

Refik Bey, sevgi ve saygı ile ellerinizden öperim.

İz bıraktınız, insan kazandınız, hem de çok insan... Arkadaşınız rahmetli Necati Beyin dediği gibi, asıl olan "insan kazanmak" idi, siz bunu fazlası ile başardınız. Mekânınız cennet olsun. Arkanızdan her sabah dua edeceğim.

Fatih Özkadı

27.01.2014

Sevgili Refik Bey hakkında yazmak o kadar güç ki. Hiçbir kelime, cümle onun mükemmelliğini anlatamaz, eksik kalır gibi geliyor.

Refik Beyle 1990 yılında tanıştım, Arçelik'ten emekli olana kadar 10 yıla yakın sürekli yöneticimdi. İlk kademe değil, müdürümün müdürüydü. Ama onun bölümünde hiyerarşinin hiç önemi yoktu, o herkesin takım arkadaşıydı, herkes de onun. Bu anlayışı tüm ilk kademe yöneticilerine de aşlamıştı. Fener Cimbom'u yendiğinde sabah ana kapıya tv-video sistemi kurup sürekli golleri oynatıp ilk yöneticim Kemal Beyi kızdırabilirdim, Refik Bey hiç karışmaz hatta alkışlardı. Teknik yetenekler bir yana Arçelik ARGE bu ekip ruhuyla doğdu, gelişti.

Refik Beyi tanıyıp da etkilenmeyen hayranlık duymayan kimse yoktur sanırım. Öyle çalışkandı ki, bir saniyesini boşa harcamaz, havaalanlarında uçağa binene kadar dizüstü bilgisayarından çalışırdı. Öyle insandı ki, tekbir kişinin bile arkasından konuştuğunu duymadım, söyleyeceğini doğrudan yüzüne söylerdi beğenmediği insanlara. Öyle teknik bilgisi vardı ki, yerli yabancı nice uzmanların övgüleri hala aklımda. Öyle hatırşınastı ki, eşim de, ben de, oğlum da kendisini artık bir aile büyüğümüz gibi görüyor, bayramda seyranda telefonla sesini duyduğumuzda çok ama çok mutlu oluyorduk. Öyle hayata bağlıydı ki, "uzun süredir çağırıyorlar artık, ama inat ettim gitmeyeceğim" diyor, kahkahalar atıyordu telefonda.

Arçelik sonrası son 15 yıldır belki birkaç kez yüz yüze görüşebilmişizdir, ama her başım sıkıştığında telefonla arardım, her seferinde dertlerimi paylaşırdı, sorunlarımı çözmeme yardımcı olurdu.

Ölüm haberini aldığımda öyle etkilendim ki başım fena ağrıdı, elim kalem tutmadı. Tam benden bugün hayır yok, gidip eve dinleneyim dedim ki, aklıma Refik Beyin o an beni görebileceği ve işi kaytarmamdan nasıl rahatsız olabileceği geldi. Kendimi toparlayıp güç de olsa tekrar işime konsantre oldum. Eminim benim gibi yüzlerce öğrencisi kendisini hep örnek almaktadır, hep de örnek almaya devam edecektir.

Sn. Işıl Hanım ve çok sevdiği oğlu Emrah Bey başta olmak üzere tüm ailesine başsağlığı ve sabırlar diliyor, kendisini bir baba gibi seven, Refik Beyle aralarında hayranlık duyduğum bir bağ olan sevgili arkadaşım Fatih Özkadı ve Sn. Prof. Oktay Özben'e son günündeki yardım ve yönlendirmeleri için ayrıca teşekkürlerimi iletiyorum.

Rahat uyu Refik Bey, seni hiç unutmayacağım, hep senin öğrencin olmaya, sana layık olmaya çalışacağım. Her seferinde sorduğun için, merak etme eşim Zeynep ve oğlum Tolga'nın da selamları var, saygıyla ellerinden öpüyor, sevgilerini yolluyorlar.

Tahsin Sumer

Mak. Yük. Mühendisi

25 Ocak 2014

Değerli arkadaşımız, dostumuz Refik Üreyen'in vefatını büyük bir üzüntüyle öğrendim. Diğer taraftan Türkiye'de teknolojik gelişmeye yaptığı gerçek ve kapsamlı katkıları ve kişisel özellikleriyle kendisinin ve yaşamının her zaman saygıyla anılacağını, anılması gerektiğini bilmek insana güç veriyor.

Refik Üreyen'le 2000 yılında bir arkadaşımın Türkiye'de teknolojik gelişme konulu bir araştırma çalışması kapsamında gittiğim Arçelik'te tanıştım. Ar-Ge'nin başındaydı. Araştırmamıza büyük ilgi gösterdi, bizi o dönemdeki Genel Müdür M. Ali Berkman'la da buluşturdu ve bize çok geniş bir zaman ayırarak inovasyon ve teknolojik gelişme ile ilgili kapsamlı, somut örnekleri zengin bilgiler verdi ve görüş alışverişinde bulunabilmemizi sağladı.

Kendisini tanıyanların bildiği gibi, Refik Üreyen, Vizyon 2023, AB Çerçeve Programları, patent gibi konularda ve İstanbul Sanayi Odası Kalite ve Teknoloji İhtisas Kurulu (KATEK) gibi kurullardaki ve diğer birçok alandaki çalışmalara katkıları, CBT'deki yazıları, değerli bir kaynak olan 'Bilim, Teknoloji, İnovasyon Tartışmaları Platformu', TTGV gibi onlarca yerde, konuda ve süreçte özveriyle, sessizce ama gerçekten etkili ve önemli bir rol oynadı. İnovasyonun, araştırma-geliştirmenin ve teknolojik gelişmenin, temel bilimlerden başlayarak laboratuvarına, mutfağına, pratik yönlerine, mevzuat ve teşvik unsurlarına, yönetim özelliklerine, eğitim ve insan gücü sorunlarına, yeniliklerin pazarlamasına, kamu-özel sektör-üniversite ilişkilerine kadar her aşamasının işlev ve önemini açıklayıp konuyla ilgilenenleri aydınlatmada çok başarılıydı.

Kendisinden çok şey öğrendim.

Refik Üreyen'in yaptıklarının, ortaya koyduklarının sanayimize, ekonomimize, gençlerimize, ülkemize ve ülkemizin geleceğine katkılarının ve bilimsel ve teknolojik gelişme ile Türkiye'nin rekabet gücünün artırılması konularına yaklaşımının büyük önem taşıdığına inanıyorum. Türkiye'nin daha aydınlık günlere yönelmesini sağlayacak çabalarda Refik Üreyen'in özellikleri ve çalışmasının yeterince örnek alınmasını diliyorum.

Onu en son 2010 yılı sonlarında Ege Üniversitesi'nde yapılan teknolojik gelişme ile ilgili ve Ali Akurgal'ın da yer aldığı bir panelde gördüm. Eksikliğini hissedeceğim. Gerek Türkiye'nin hak ettiği şekilde en gelişmiş ülkeler düzeyine ulaşması ve bu süreçte bilimsel ve teknolojik gelişmenin rolü alanlarında gerekse bilgeliği ve insani özellikleriyle bize kattıklarından güç alacağım. Ailesine ve hepimize baş sağlığı diliyorum.

Yusuf Işık

22 Ocak 2014

Refik beyin vefatına ilişkin haberi görünce çok üzüldüm. Refik bey gerçekten çok zarif bir insan, mükemmel bir mühendis, idealist bir yöneticiydi. Kendisiyle yaptığımız her sohbette pek çok şey öğrendim. Refik beyi her zaman özlemle hatırlayacağız. Kendisine Tanrıdan rahmet, ailesine ve tüm tanıyanlarına sabır ve başsağlığı diliyorum.

**Erol Taymaz, Prof.Dr.
ODTÜ İktisat Bölümü**

23 Ocak 2014

Hep başarılı şirketlerin beyin takımlarının çok iyi olduğunu düşünürüm. Takım üyelerinin çoğunu da tanıyamıyoruz. Ancak Sayın Refik Üreyen'in iletiniz sayesinde ve 2012 yılında yazılmış özgeçmişini okuyunca inancımın geçerliliği de kanıtlanmış oldu. Çok heyecanlandım ve duygulandım.

Tanımladığınız özellikleri ve özgeçmişini ülkemiz adına çok sayıda gelişmeye ve yeniliklere imza attığını gösteriyor.

Bu tür kişilerin kıymetini bilen kurum ve kuruluşları kutlamak ve teşekkür etmek gerekiyor. Çünkü çok değerli gençlerimiz halen yurt dışına gitmek istiyor. Üniversite mezunlarına çok yakın olan bir kişi olarak yaşadığım gerçek bu.

Refik Üreyen gençlere çok güzel bir örnek. Bu vesileyle paylaşmak istedim.

Allah'tan rahmet diliyor, saygıyla anıyorum.

**Diler Aslan, Prof. Dr.
Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Biyokimya AD.**

23 Ocak 2014

Refik Bey'le değişik vesilelerle bir arada oldum. Son olarak da TTGV'de bir çok çalışmada birlikte yer aldık.

Kiřisel olarak pek çok olumlu özellięini ve teknik anlamda yaptıęı birçok deęerli çalıřmayı sayabilirim. Bazen yapılanların sadece teknik içerikleri ile deęil, bunun yanında saęladıkları toplumsal ve tarihsel etkileri ile de deęerlendirilmesi gerektięini dūřünüyorum. Bu anlamda Refik Bey'i çok ayrı bir yere koymak gerekir. Tūrkiye'nin 1945'lerden sonraki tercihi aęırlıkla teknolojiyi sūrekli satın almak ve dıřa baęımlı olmak yūnūnde olmuřtur. İřte O, Arçelik Ar-Ge Merkezi'nin kurulmasında, kurumsallařmasında ve burada yapılan önemli çalıřmalarla bu dūngūnūn kırılmaya bařlanmasında çok önemli bir rol oynamıřtır.

Refik Bey'in TMMOB tarafından yayımlanan Mūhendislik Mimarlık Őykūleri-IV'te yer alan "[Bir Ar-Ge Őykūřū](#)"nde (s.75-102) bir řirket için yaptıęı pek çok tespit bana kalırsa bir ũlke için de aynen geçerlidir.

Onu saygı, takdir ve sevgiyle hatırlayacağım.

Mahmut Kiper

23 Ocak 2014

Bugūn cenazede idim. Būtūn Ar-Ge dūnyası bir aradaydık neredeyse. Būyle deęerli kiřilerin azalması çok ũzūcū, asıl ũzūcū olan yerini alanlar var mı bilemiyor oluřum.

Refik Bey, hepimize dokunmuş son derece değerli bir insandı. Tūrk sanayisine inanılmaz katkıları olan, ũniversite-sanayi işbirliğinin gelişmesinde çok ciddi rol oynamış, Ar-Ge dūnyasının duayenlerinden, çok sevilen ve saygı gūren her daim olaylara olumlu bakabilmeyi başarmış ve bize de aşlamış çok değerli dostumuz, ağabeyimizdi. Her daim heyecanlı, olumlu ve yapıcı kişiliğini de Őrnek alacağım. Kendisini sevgiyle anıyorum.

Leyla Arsan

TAGES

Endūstri ve Bilgi Teknolojileri Arařtırma Geliřtirme Uygulama A.ř.

23 Ocak 2014

İTÜ Makina Fakültesi' nin 1961 yılı mezunu olan merhum Refik Üreyen, aldığı eğitimin hakkını vermiş, ülkesine ve içinde yaşadığı topluma değişik alanlarda hizmet etmiş bir yurtseverdi. Kendisini bu ülkede Ar-Ge kültürünün gelişmesine büyük katkıları olmuş bir öncü mühendis olarak anacağız. Arçelik Ar-Ge Bölümünde yetiştirdiği ve çoğu öğrencimiz olan değerli mühendisler onun yaptıklarını daha ileriye götüreceklerdir. Refik Üreyen' i saygıyla anıyorum.

Taner Derbentli, Prof. Dr.

İTÜ Makina Fakültesi
2004-2010 dönemi Dekanı

23 Ocak 2014

Merhum Refik ÜREYEN sanayimizde ArGe alanında ilk adımları atan, ulusal marka ve yerli katma değer konularında önder çalışmalara yol açan değerli bir dostumuzdu. Emekliliğinde daha geniş sektörlere büyük hizmetler yaptı, kendisi ile bu dönemde şimdi unutulmuş olan değerli Vizyon 2023 ve bir süre ISO-KATEK çalışmalarında birlikte olmak ve engin deneyiminden yararlanma fırsatını bulduğum için kendimi de şanslı buluyorum.

Konusunu çok iyi bilen ve bildiğini sabırla ve gönüllü olarak paylaşan, "derin göl sessiz olur" tanımına çok uyan bir dosttu.

Mekanı cennet, hepimizin başı sağ olsun...

Saygılarımızla,

OTOMOTİV SANAYİİ DERNEĞİ

Prof. Dr. Ercan TEZER
Genel Sekreter

23 Ocak 2014

Çok değerliydi.

İnsanlığıyla örnek, çalışmalarıyla yol açıcıydı.

Işıklar içinde yatsın.

Dostlarına, sevenlerine ve ailesine başsağlığı dilerim.

Elif BAKTIR

TEKİM Teknolojik ve Kurumsal İşbirliği Merkezi

Bilgi ve İletişim Sistemleri, Sanayi, Danışmanlık ve Ticaret Ltd. Şti.

23 Ocak 2014

Refik Bey bilimsel çalışmaların, arge sonuçlarının toplum yararına ticarileştirilmesi ve teknolojinin çevre dostu ve insanlık yararına kullanılmasının Türkiye'deki öncülerindendi. Ülkemizin gelişmiş ülkeler düzeyine yaklaşmasına önemli katkıları olan isimsiz bir kahramandı. Onunla birçok konuda işbirliği yapmaktan onur duyuyorum.

Allah rahmet eylesin, mekanı cennet olsun.

Ömer Kaymakçalan

Yosun Teknoloji Ltd. Şti., AKIN OBA Deniz Araştırma A. Ş., KAMTAŞ A.Ş.

Kurucu Ortak ve Yönetim Kurulu Üyesi

24 Ocak 2014
